

יד שילת כונני

הגות השפחה

1) הקדמה לשור השכחה - ל' יצק מלכות

גשמיית רק להנות לעזר ולסעד להטוב והקדושה ובענין שאמרו על אעשה לו עזר כנגדו זכה עזר לא זכה. מנגדתו שנאמר העיקר על האשה וגם נמשל על תאוה החומרית ובעונותינו הרבים הרשיעו אנשים עד שנשארו רק על תאוה החומרית לבד ובאלו לא נבראו רק לזה כיצירת הבהמות והמה טלכלכין ומהמין עצמם כחאותם יותר מבהמות עד שממטאין עצמן בשומאת נשי חבריהם ואכילתם קיא צואה ומעשיהם פמאים וממאסים במעשיהם יופי המשל והנמשל ונמשיל לזה במגדל שהיה מלאכתו ונוי תכניתו נחעלה על כל. ושום טוב ויופי מלאכה לא נערכה אליו ועדן גן לא רמה אליו ביפיו ובא אדר ועשה ציור על הנייר טיופי המגדל בששר בציור נאה ומהודר והיה נראה בציורו כאלו ממש בנוי לתלפיות וכולם היו לומדים ממנו נוי בנין המגדל אף שאינו נראה להם וכל העולם היו נהנים מנוי בנין המגדל מציור הנייד. ואח"כ בא אדם אתר רע מעללים וליכלך הציור בדברים מאוסים ומוסרחים עד שהיה מאוס להסתכל על הציור ואפי' לחשוב במחשבתו היה הדבר מאוס ומתוך כך נמאס מלאכת נוי המגדל במחשבת האדם כי כאשר היה מתחיל לחשוב מחשבת נוי המגדל עלה על רעיונו מיאוס הציור. וכמו כן הנמשל בעינא בדברים הקדושים הגבוהים מעל גבוהים נמשלו בדברים הקדושים וכאשר קמו הרשעים שנמשלו כבהמות נדמו והשתחוית תואר המשל נשחת בעיניהם מראו. תואר הנמשל.

4) The Rav Speaks p. 104-5

2) אדם נרד

1) If you asked me, who is a Jew, I would answer, one who lives a life of heroism. In my eyes, a Jew is one who is ready to live heroically, to be always in the minority, to be able to fight against himself and against his own cold logic.

2) Our existence is heroic from several points of view. The observance of mitzvot is itself bound up with heroism. The capacity to break down one's will and the ability to overcome the natural, instinctive driving force in man are part of the unique Jewish talent for living heroically.

3) The Midrash and Rashi on the verse: "Thy belly is like a heap of wheat set about with lilies" (Songs 7:3), well describe the capacity of the Jew to act often against the limitless strength of his natural desires: The groom enters beneath the marriage canopy. He longs for the canopy and the joys of marriage. On seeking to associate with her, she says to him: "I have seen a speck of blood the size of a mustard seed." He turns his face to the other side. No serpent bit him nor did a scorpion sting him. Alas, "fenced around, with lilies." What compels

4) the young man to move away from his bride to whom he is drawn - an external force, a physical danger? No. Who would blame him were he to sin? Who could criticize him were he unable to overcome his impulse? Who at all would know about it? This entire drama takes place in the innermost chamber, in the dead of night. No iron wall shuts him out, but a flower bed of lilies. He has only to step on the flower bed and trample the lilies. But the unique strength found in every Jew prevents him from acting rashly, from trampling fresh and beautiful flowers which cannot protect themselves and can complain against no one. This is silent heroism,

unsung strength. The heroism of such a young man is superior to that of Alexander of Macedon and Napoleon.

ומפני מה אמרה תורה ובר לשבעה ונקבה לארבעה עשר ובר שהכל שמחים בו מתחדשת לשבעה נקבה שהכל עצבים בה מתחדשת לארבעה עשר ומפני מה אמרה תורה מילה לשמנה שלא יהו כולם שמחים ואבי ואמי עצבים תניא היה ר"ם אומר מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה מפני שגיל בה וקץ בה אמרה תורה תהאמא שבעה ימים כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת נישתה לחופה "

3) ס' החיך אליו ק"ע

1) ובטעם המים שיטהרו כל טמא, אחר שוב על צד הפשט כי הענין הוא כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה, כמו שהיה העולם כולו מים טרם היות בו אדם, וכמו שכתוב [בראשית א', ב'] ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ויתן אל לבו בדמיון כי כמו שנתחדש בגופו יחדש גם כן פעולותיו לטוב, ויכשיר מעשיו, וידקדק בדרכי השם ברוך הוא.

2) ועל כן אמרו חכמים שלא תכשר הטהרה במים שבכלי, רק במים חיים או מכונסין שהן על קרקע ולא בכלי מכל מקום, כדי לתת אל לבו במחשבה כאילו העולם כולו מים, והוא נתחדש בעלותו מהן כמו שאמרנו. ואם יהיו המים בכלי, או אפילו עברו על כלי, לא יתכן הענין הזה שאמרנו אל מחשבת הטובל, כי יש גבול אל כל אשר הוא בכלי שהוא מעשה ידי אדם, ועל כן לא יחשוב בטובל בכלי, כל העולם למים כאשר בתחילה ושהוא נתחדש לשנתו. והשומע ישמע והחדל יחדל.

1)

Certain laws in Judaism are ways of mediating between the pagan and Christian approaches to physical pleasure. Classic paganism worshiped the physical world. The pagan attached divine value to the physical. He considered it intrinsically holy. This was his way of justifying submission to hunger, sensual desire, passion, and lust. The pagan orgy is a reflection of this worship of the physical. The "virgin goddess" who was the object of adoration during the harvest festival is a further manifestation of this. The pagans enjoyed the physical world to excess as a religious value.

In contrast to the pagan deification of the physical, and perhaps in reaction to it, Christianity repudiated the physical. Man's appetites lead him astray. His body is evil. Sex is sinful, at best a necessary evil. Food is a biological necessity that must be tolerated but not enjoyed. For the average person, physical pleasures are countenanced with some misgivings, but the ideal form of life is the monastic one. The monastic life is characterized by abstinence, a mild asceticism, and, above all, celibacy. The leaders of Christianity in ancient times, both male and female, were enjoined to live a life of celibacy even though that pattern might be too difficult and impractical for the laity.

Judaism rejects the extreme positions of paganism and Christianity. Physical pleasures are neither worshiped nor denied. They are enjoyed as God's gift; but this enjoyment is restrained through rules and limits. At the end of creation God sees all that He had made and behold "it was exceedingly good." This means that the physical world is objectively good and may be enjoyed, but Judaism adds, with limits.

Indulging the sex drive, therefore, is a *mitzvah*, endowed with holiness. It is good regardless of whether or not it leads, or even can lead, to procreation. However, there are strict limits on when one may enjoy sex and with whom one may enjoy it. These limits are articulated in the institution of *taharat ha-mishpahah*.

Through these regulations we raise the biological act to the level of the sacred. The blessing we recite at a wedding renders this explicit: "Blessed art Thou O Lord . . . who has sanctified us with His *mitzvot* and commanded us concerning prohibited sexual relations, forbidding relations during the engagement period, and permitting them during marriage. Blessed art Thou O Lord who sanctifies His people through the marriage canopy and the wedding ceremony."

This is the Jewish approach to the physical world: neither to worship nor to deny it; but to sanctify it by enjoying it with rules and limits. We sanctify the act of eating through *kashrut*; we hallow sex through marriage and family purity; we ennoble rest and relaxation, which the Protestant work ethic could never quite accept, through the Sabbath; and we render time sacred through the festivals.

(5) Rabbi H. Leckstein
"why observe → 3) + 4) in the 1990's"

מה) אינו ראוי לבעל הוראה להשיב בטלפון לשאלה בהלכות נדה כשאינו מכיר מי הוא השואל, רק אם הדין ברור כאחותו או כשאר ברירה, משיב. ובלי זה ראוי ליהדר ולפעמים שההוראה תלויה בנשאל אם להקל או להחמיר, ולפעמים קורה שחיסר לחקור איזה פרט וכדומה, ואינו יודע המורה למי לפנות.

(6) תשובה והנחמה ת"ל מה"ש

יט וְאִשָּׁה בֵּי-תַהֲיֶיהָ זָבָה דָּם יִהְיֶה זָבָה בַּבִּשְׂרָה שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל-הַנִּגַּע בָּהּ יִטְמָא עַד-הָעָרֵב:
 כ וְכָל־אִשֶּׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל־אִשֶּׁר-תִּשָּׁב עָלָיו יִטְמָא:
 א וְכָל-הַנִּגַּע בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכָּבֵס בַּגְּדוֹ וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעָרֵב:
 ב וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלִי אֲשֶׁר-תִּשָּׁב עָלָיו יִכָּבֵס בַּגְּדוֹ וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעָרֵב:
 ג וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יִשְׁבֹת-עָלָיו בְּנִגְעוֹ-בּו יִטְמָא עַד-הָעָרֵב: וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וְתָהִי נִדְתָּהּ עָלָיו וְיִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא:
 ד כִּי-יִזְוֹב זֹוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת-נִדְתָּהּ אֹו כִּי-תִזְוֹב עַל-נִדְתָּהּ כָּל-יָמֵי זֹוֹב טְמֵאתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הוּא: כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יָמֵי זֹוֹבָה בְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו טְמָא יִהְיֶה בְּטְמֵאת נִדְתָּהּ:

8 וישעיהו

... (כה) ימים רבים. שלשה ימים (ת"כ פרשתא התי"ז): בלא עת נדתה. אחר גילוף שבעת ימי נדסה (ת"כ פרק תה"ב; גדה ענ"ג). או כי תזוב. את שלשה הימים הללו: על גדתה. מופלג מנדסה יום אחד זו הא זכה (טס) ומשפטה חרוץ בפרשה זו. ולא כדת הכנה, שזו טעונה ספירת שבעה נקיים וקרצן, והנדה אינה טעונה ספירת שבעה נקיים חלף שבעת ימים תהיה בנדסה בין גדולה בין שלישה רואה. ודרכו בפרשה זו אחד עשר יום שבין סוף נדה למחלת נדה, שכל שלשה לטפין שמראה בלחוד עשר יום הללו תהא זכה (ת"כ טס ביד; גדה טסז)

אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר רב התקין רבי "בשדות ראתה יום אחד תשב ששה ודאי שנים תשב ששה והן שלשה תשב שבעה נקיים אמר ר' זירא "בנות ישראל" התמירו על עצמן שאפילו רואות פת דם כחרדל יושב עליה שבעה נקיים

עליה שבעה נקיים

10 ה' נדה לראשון פירק טו א"ר טו-י

טו / כשנתמעט (ט) לבן של חכמים מפני כובד הגלות ותכיפת הצרות, חששו (מא) שמא יבואו לטעות בדבר שזדונו כרת, שהרי אפשר שתראה האשה בימי נדתה ז' ימים, ויהיה של ששה דם טהור ושל יום הז' טמא, וסבורה (מג) לטבול בלילה והיא צריכה לישב עוד ששה ימים, (ח) ואפי' היתה (נג) מראה דם לחכם גדול ובקי אפשר שתטעה בעצמה במנין הנידות והזיבה,

טז. הרי שראתה בסוף י"א מימי הזיבה ומחרתו וטעתה והיתה סבורה שראי' ראשונה בימי הנדות ומונה ממנה, ואינה ראויה למנות אלא מיום המחרת שבו התחילה נדותה. לפיכך עמד רבינו הקדוש ותיקן, שכל אשה שתראה יום אחד תספור ששה נקיים (מד). ואם ראתה שנים תשב ששה נקיים, ואם ראתה שלשה תשב שבעה נקיים. ובכל ימים שתראה כך היא נדונה ואינה צריכה להראות דם לחכם ולא למנות ימי נידות וזיבה.

יז. אע"פ שזו התקנה אין בה בית מיחוש החמירו (מכ) בנות ישראל על עצמן שאפי' ראתה יום אחד דם (מו) טפה כל שהיא (מז) ופסק הדם סופרת לה ז' נקיים, בין שראתה (מח) בעת נדתה בין שראתה יום א' או ב' או הז' כולן או יותר, משיפסוק הדם סופרת ז' נקיים כדין זבה גדולה.

יח. ומפני מה (מט) החמירו בנות ישראל כך על עצמן [ולא (נ) הספיק להן בתקנתן של חכמים] כדי שיהיו בכל זמן מונות מנין אחד

יט. ולא תשתנה מנהגן בין ראי' אחת לשלשה ימים. (ט) הרי שראתה שלשה ונעשית זבה, התחילה וספרה עד ששה נקיים וראתה בשביעי טפה כחרדל ודאי צריכה לישב עליה (נא) ז' נקיים [שהרי (נב) סתרה כל המנין], ויש שאינן בקיאות בין תחלת ראי' לסתירת הספירה ויבא הדבר לידי טעות.

כ. חומרא (נג) זו שנהגו בנות ישראל הוכשרה בעיני החכמים ועשו אותה כהלכה פסוקה (נד) בכל מקום, לפיכך (י) אסור לאדם להקל בה ראשו לעולם.

והנה צהא דל"ר זירא בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליו ז' נקיים מוכח בגמ' דבאותו זמן היה רק מנהג בעלמא של צנות ישראל ולא מצד הלכה, והיינו דתחילת ההנהגה היה מכה מנהג, ורק אח"כ נתקבל מנהג זה להלכה פסוקה, וכמש"כ הר"ש ש צנדה (פרק י"ט) מלחמריין בצרכות (דף לט.) אין עומדין להתפלל וכו' חלף מתוך הלכה פסוקה, והיכי דמי הלכה פסוקה אמר רבנן כי הא דר"ז, דאר"ז צנות ישראל החמירו על עצמן וכו', ובסדר התפלות להרמב"ם (סוף סדר אהבה) הביא מימרא זו אחר צרכת התורה, ונראה שלכן התקין הרמב"ם לאמרו לאחר צרכת התורה, להורות שהוא הלכה פסוקה ולא מנהג בעלמא. ובגמ' מגילה (דף כח.) איתא, ריש לקיש הוי אזיל באורחא, מטא עורקמא דמיא אחא ההוא גברא וכו', אי הכי גמור מיני הא מלתא דאמר ר' זירא צנות ישראל החמירו על עצמן וכו', ואח"כ הביאו בגמ' תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מוצטח לו שהוא לצן עולם הבא, ומדמטובה משמע שריש לקיש שנה לה הוא גברא את דברי ר"ז כהלכה פסוקה ולכן סמכו לזה הא דכל השונה הלכות בכל יום וכו', (ואפשר שמסמיכות הענינים למד הרמב"ם שצריך לאמרו בכל יום ודו"ק). ובירמז"ן בהלכות דה (פרק א') כתב שחומר זה הוכשרה בעיני החכמים ועשו אותה כהלכה פסוקה בכל מקום, ולפיכך אסור לאדם להקל בה ראשו לעולם.

11 ש"ס
 ט"ז
 י"ח
 קפ"א

וצריך ביאור, דמאחר דנקבע להלכה פסוקה למה
 נקטו חז"ל בלשון החמירו על עמנו
 דמשמע שאינו הלכה אלא חומרא בעלמא ולא
 אמרו שכל אשה שראתה טיפת דם כחדל נריכה
 לישב ו' נקיים, וכבר עמד בזה בתשו' חת"ס
 (סימן קס"ה) ע"ש. והנראה בזה דהנה מנהג זה
 של בנות ישראל יש בו משום בטול פו"ר, דעל
 פי רוב אין אשה מתעברת אלא סמוך לטבילה,
 ויש הרבה נשים שאילו טבלו קודם היו יכולות
 להתעבר, לכן לא גזרו קתם, דעיי"ו יבטלו את
 ישראל מפו"ר, אך בנות ישראל שלא נטוו על
 מנת פו"ר היו יכולות לקבל על עמנו חומרא
 זו, ואחר שהנשים קבלו זאת על עמנו ושזו
 אנפשיהו חתיכה דאיסורא, כבר נאסרו לבעליהן,
 ומכמים קיימו וקיבלו מה שהחמירו בנות ישראל
 על עמנו, וקבעוהו להלכה פסוקה לדורות עולם.
 (שצט הלוי ח"ד סל"ז מד"ה הנה).
 ובוה יש ליישב דליכא חשש משום דבר המפורש
 בתורה להיתר שכתב הט"ו (יו"ד סק"י)
 סק"א ועוד) דאין כח ביד חכמים לאסור, דבנות
 ישראל החמירו תחילה על עמנו ולא בדרך
 מקנה מחז"ל, ורק אח"כ נתקבל למנהג איסור,
 וכמשנ"ת בשצט הלוי (ח"ג סקכ"ב ד"ה וא"ו).

(12)
 pe

פ"ט א"ב אין האשה מחטמאה מן התורה וכו' וטמאה זו
 בספק שמא כתם זה מדם החדר בא. קשה לי הא הוי ספק
 ספיקא הוא והוי' למישרי ספק מגופה כל ספק עלה מגופה וסמי'
 מגופה ספק מן החדר וטמא ספק מן העליה וסמי' דאעפ"כ
 החמירו ב' חכמים משום לאיסור
 חמור הוא יחי' שמאמר שאין לה
 דבר לתנות צו החמירו חכמים יומר
 דהוי כאלו הוא מגופה ודאי וא"ו
 כאלו אלא ספק אחד ואפשר אלה
 מתכתן רבינו :

(13) סוף ענין
 סוף ענין

(14) ק"ו השלחן ערוך
 ק"ו השלחן ערוך

אשה המוצאת כתם ואחר כך כעבור יום או יומים בא אורח נדותה ושופעת דם כרגילותה אינה מחשבת יום מציאת הכתם לחשבון וסתה.

ובדבר שאשה אינה מרגשת אף לא בשעת שפע
 הדם גם לא זיבת הדם, ודרכה למצא תחלה כתם על
 בגדיה פעמים פחות מכגרים ופעמים יותר מכגרים ואחר
 כמה שעות פעמים פחות פעמים יותר מתחיל הדם לזוב
 ואירע שהכתם מוצאת ביום ואח"כ בלילה וב הדם,
 הגה בסימן ק"צ סעי' ג"ד מפורש דאין בכתמים משום
 וסת, אבל עיין בט"ו ס"ק מ"א דמשמע דהוא משום
 ספק דשמא אינו מגופה, ולא משום דלא היה בהרגשה
 דהא מדמה כתמי עד שאינו בדוק שהוא ספק שגי"כ
 אין בו משום וסת אף דשם הוי הספק גם להרגשה,
 והוא משום דראיות דם אף בלא הרגשה שהיא טהורה
 מן התורה היו קובעין וסת, וכן מסתבר דהוסי' הא הוא
 ענין טבעי שלכן אף שחסר לה ענין ההרגשה דעכ"פ
 כשבא הזמן שיוצא הדם הדרך שיצא, וא"כ הכתמים
 שמוצאת תמיד איזה שעות לפני ראיית הדם הרי לא
 שייך לומר שהוא ממקום אחר ואפילו לא שבא מדם
 מאכולת, דדם ממקום אחר וממאכולת לא היה שייך
 שיבואו דוקא איזה שעות קודם לראיית הדם שלה,
 וא"כ ברור שבא דם הכתם מגופה, אבל הוא בא שלא
 בהרגשה שטהור מן התורה וכיון שבא מגופה הרי שייך
 לקבוע הוסי' כראייה ממש שלא בהרגשה ששייך
 לקביעות וסת. ואף שהוא רק משהו דם הא ודאי ראיות
 דמשהו דם כטיפות נמי קובעין וסת. ולכן אם נודמן
 שהכתם היה ביום והראיה היתה בלילה שהוא יום אחר
 נחשב הוסי' מיום ראיית הכתם.

(15) משהו
 משהו
 משהו

דהאמת דעל כולם יש מעם הגון וירדה חזרה לסף דעתו של יצה"ר שהדבר שלא מעם מעולם יצרו בוועד כאש ולכן גם באשתו נדה כשעדיין לא בעל כנון שפירמה נדה תיכף לאחר החופה אסור להתיר עמה כראיתא ריש כרובות מפני שיצרו הוקפו ורבה 6טשא"ב בשבעל אין יצרו הוקפו ולכן בכל העריות אסור היחוד וההסתכלות משא"ב באשתו נדה ולא יבא ע"י זה לידו מבשול ח"ו וי"עין זה מקרי יש לו פת בסלו ולכן נגד זה מפני שעכ"פ הוא עמה תדיר הוכרחו ח"ל לעשות ההרחקות בדברים שאפשר דאל"כ || ההתקרבות כשהוא עמה תדיר יביאום לירי מבשול במ"ש הרא"ש :

(16)
נדה
ע"כ 37

18 ידוע שנדה היא ככל העריות שכל העריות הן בכרת וכן נדה היא בכרת ובענין ההרחקה מסנה איננה שיה לכל העריות יש בדברים שהחמירו בה יותר מבכל העריות כמו ליתן בידה או ליטול מידה וכיוצא בזה כמו שיתבאר לפנינו ויש שהקילו בה יותר כמו שמותר ליהנות בראייתה ובכל העריות פשיטא שאסור אפילו ההסתכלות וכן יחוד רבכל העריות אסור להתייחד ועם אשתו נדה היחוד מותר וכן אמרו ח"ל [סנסד' לוי] סנה בשושנים התורה העידה עלינו שאפילו כסנה בשושנים לא יפרצו בה פרצות כלומר באוהרה קלה ובהנבלה מועפת נפרשים מן העבירה [רש"י] ובשארמה כשישנה אדומה ראיתי פיד פורש ממנה [תוס'] :

2 ולפיכך חייב אדם להרחיק מאשתו בימי נדוהה עד שהמבול ואין שום חילוק בין ימי נדוהה לימי ליבונה ואפילו לא הלכה למקוה זמן הרבה היא נדה 6 נמורה ובגדתה היא עד שתבא במי מקוה ובזמן הקדמון יש שהיה מנהגם לפבול שתי פבילות אחת אחר נדוהה והשנית אחר ימי ליבונה [תוס' שנת יבי ד"ס זימין] ולכן היו מקילים בנניעה בימי הליבון לפי שיצאה מאיסור תורה אבל עכשו שאינה מובלה 21 עד ימי מהרתה למרי עימיה נאיסורה הקורם :

3 והמעם כמ"ש הרא"ש סוף נדה בקיצור הלכות נדה וז"ל ומשע"י אייתה עד שהמבול יש לה להרחק נקצת מבועלה בדברים שאפשר כי התורה אסרה יחוד של כל העריות וגם נדה היא בכרת כאשר כל העריות אלא שהדבר קשה ליהוד מיוחד אשתו נדה ומצאו רמו מן המקרא להתיר וכו' ובשביל שמתייחד תדיר עמה עשו גדר וסייג שיבאר את נדוהיה עכ"ל ועד

ומכל מקום, לפי הדומה מכל מה שהזכירו זכרונם לברכה אין אדם רשאי לזוז ממוסרם הטוב, ואף על פי שהוא מוצא עצמו חשוך התאווה קצת, לא יאמר כיון שאני מוצא עצמי כן מה איכפת לי אם אסתכל בנשים כי יודע אני בעצמי שלא יתעורר יצרי בכך, שהרבה אמרו כן ונכשלו, ועל זה רמזו זכרונם לברכה באומרם כי היצר בתחילה חלש מאוד והולך ומתחזק על האדם הרבה. ואתה בני הזהר על זה מאוד ואל יבטיחך יצרך, ואם אלף ערבים יתן לך. וזה שאתה מוצא קצת מעשים בגמרא 6 מראים סותרים דברי אלה, כלומר שאפילו כמה שאסרו זכרונם לברכה בנשים לא היו קצת מהן חוששין, אין זה סתירה כלל לדברי, דבמקום מצוה הוא דוקא שהיו מקילין קצת, כמו שמצינו ברבי יוחנן דהוה יתיב אשערי טבילה כדי שישתכלו בו הנשים ויולידו בנים נאים כמותו, והוא לא היה מסתכל בהן חלילה, ורבי"י דהוה נקיש כלתה אכתפיה, למצוה הוא שהיה עושה כן כדי לשמחה, וקצת ענינים כיוצא באלו. ועוד שהם זכרונם לברכה היו כמלאכים, שלא היה עסקם אפילו שעה קלה כי אם בתורה ובמצוות, והיתה 6 ומופורסמת כוונתם לכל העולם כשמש, ולא היו מרגישים הרגש רע בשום דבר מרוב דבקותם בתורה ובמצוות. אבל אנחנו עכשו אין לנו לפרוץ אפילו גדר קטן בענינים אלו כלל, אלא לשמור כל ההרחקים שהודיעונו זכרונם לברכה בפרט, ובמה שלא הזכירו הם יש על כל אחד ואחד לעשות כפי מה שימצא את גופו מוכן כמו שאמרנו, שאם הוא מוצא עצמו שצריך גדר אף על המותר יגדור עצמו, כמו שמצינו אחד מן החכמים שאמר, הזהרו בי מפני בתי ואע"פ שמותר לאדם להתייחד עם בתו כמו שנכתוב בעזרת השם, לפי שענין זה קשה מאד ויצר הרע חזק בו, על 6 לכן צריך כל אדם להרבות בשמירה.

(17)
החנן
אין

1 Modern society has cheapened and debased all forms of physical contact between the genders. As a result, they have lost any depth of meaning. A kiss is the extreme expression of love and cleaving. It is used in Tanach and by Chazal as a description of the boundless love of Hashem to His people. Today is has been cheapened and rendered a meaningless, hollow shell. People hug and kiss as a form of greeting, devoid of any feeling. The harchakos pertaining to touching and handing to one another should give us reason to step back and reflect. The physical contact between a man and a woman is something electric. It is something that is preserved only for our most dear and precious. Unrestrained by halachah, it can lead to moral looseness. A man does not even shake a woman's hand as a form of greeting. The feel of a woman's hand to a man can start a mental process which may lead to improper thoughts and feelings. If it is difficult for us to perceive it as such, or if others look upon it as far fetched, it is because we have become desensitized through our exposure to modern culture. Modern society, with its permissive attitude is paying a terrible price. People are unable to maintain meaningful, long-lasting relationships. Halachah teaches us the potency of such physical contact. To man and wife, because of their intimate relationship, even a suggestion of physical contact may arouse a longing for physical intimacy. This is the reason that they may not even hand an object to one another while she is a niddah.

(18)
Rabbi Forst
v. 12 p. 19

The laws of *harchakos* do not require that he speak any less softly and act with any less consideration. On the contrary, the laws of marriage, *kanood habrios* and simple *bein adam l'chaveiro* require that at this time he be particularly conscious of his wife's feelings and needs. The menstrual cycle affects a woman's mood and she is particularly sensitive at this time to any hint that her husband's affection has diminished. Therefore, a husband must find the means to demonstrate that his feelings toward her are no less profound than when she is *tehorah*. At the same time, he must

scrupulously follow all the laws of *harchakos*; he may not cross the line and display any feelings of intimacy. Their talk should still be the fond talk of man and wife but not intimate talk which may lead to intimate acts: It is not wise, nowadays, to add to any of the *harchakos* unless one feels that the immediate situation requires additional stringency. Otherwise, the pattern set forth by *Shulchan Aruch* should be both the minimum and maximum standard.²

A wife must also be aware that during the time of *niddus* her husband is under strain. He is attracted to her by natural forces which have no outlet at this time. He may (although he shouldn't) be more prone to being irritable. She should not take this as a sign of less attachment and fondness, but rather as a manifestation of this frustration. She should, therefore, be careful not to dress or act in a manner that increases this tension. In addition, she must be aware that during her *niddus* a husband is not permitted to see any part of her body that is usually covered. To expose any such body part, even while asleep, is unfair and wrong.

The Mishnah says in *Pirkei Avos* 5:19:

כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר בטלה אהבה, ושאין תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם.

"Any love that depends on a specific cause, when that cause is gone, the love is gone; but if it does not depend on a specific cause, it will never cease."

A marriage cannot survive on a relationship of closeness for only two out every four weeks. The couple must continue to make time for one another and show genuine care and concern for one another even during their *niddus* period. They must demonstrate that their love and appreciation of one another is not dependent upon physical intimacy — תלויה בדבר. If they are able to maintain their relationship during the *niddah* days in the manner that the Torah intended: days of companionship, deep friendship, true respect, loyalty and caring, then, and only then, will their אהבה be לועלם.

הטהור כדפי' הר"ש שם ורש"י בנדה דף ז' וא"כ אולי יש לחוש לאסור בשביל זה לאיש עם אשתו בדה אף שלא דמו כלל דיני טומאה לדיני איסור משום שאין בזה ענין חיבה וגם לא ענין רגילות שיצטרכו היכר דאין זה דבר המצוי להרים משאות בבדות ולגרור מטות כבדות וכדומה, מ"מ יש לחוש ולאסור מצד דכל התרחקות יתירה עדיפא, ובמשא קל שאינה צריכה לסיועו אולי יותר חמור בזה דניכר קצת שהוא לחיבה.

ובדבר קול באשתו נדה אם מותר לשמוע כשזומרת. הנה הפ"ח סימן קצ"ה סק"י נשאר בצ"ע ולכן מהראוי להחמיר, ובדבר שער אשה נדה לבעלה, הנה ודאי עדיף ממקומות המכוסים שבה, והנשים שאין מחמירות לעשות כקמחית אלא כפי חיובה שבביתה כשליכא שם אינשי אחריני אינה מכסית שערותיה, שהבעל רגיל בהו תמיד הוא טעם גדול שאין לאסור עליה, וגם לשון האיסור הא נאמר בכחובות דף ע"ב אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש, ולשון הרמב"ם פ"ד מאישות ה"א יוצאה בשוק ושער ראשה גלוי ולשון הרמב"ם פ"א מא"ב ה"ז וכן לשון הש"ע אה"ע סימן כ"א סעיף ב' לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק, ואם גם בביתה היתה אסורה חלק גדול בשנה יותר מרביעית ולפעמים גם יותר משלישית לא היה שייך לומר לא תלכנה ובשוק, וכן מסתבר לדינא ומ"מ כל המחמיר בעניינים אלו משוכח ואם אפשר באופן טוב ושלוש היה טוב להחמיר, ובכלל מסתבר לדינא שבמקומות המכוסים שבה שאסור לבעל להסתכל הוא רק במקומות המכוסים אף בביתה כשאין שם רק בעלה או כשאין שום איש דג"כ רגילות להיות מלובשות, דלא מסתבר כלל דיהיה הכוונה למקומות המכוסים כשהולכות בשוק ובפני אינשי אחריני שצריכות ללכת בצניעות יותר אך שטוב להחמיר באופן טוב ושלוש כי בעניינים אלו המחמיר משובח.

22) נ"ח

21) א"ת י"ג אדר

הכל כדפי' נחלק עליו בהגות שחבר על ספר המנהג ולמר שהר"ש הוא שנספרה אינה ללא סתמחה ופי' ככלן מלקות מן סחורט סלל בניאל גמורס או כסטרולס וסלרד בוס להוכיח זעמו ו"ל:

א כל הבא על ערוה מן העריות דרך איברים או שחבק וגשק דרך תאווה ונהנה בקרוב בשר הרי זה לוקה מן התורה, שנאמר לבלתי עשות מחקות התועבות, ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה, כלומר לא תקרבו לדברים המביאין לידי גילוי ערוה

23)

ש"ס חקקת

כתבו תלמידי ר' יונה, והוקא מציגת הכוס בפניו אסור, אבל לשתות עמה בכוס אחד, אף לאפלי עמה על שולחן אחד לא מצונו האיסור, מפורש בתלמוד, שלא מצונו איסור אלא באפליה נקעה אתה, אבל הוקא שכל אחד ואחד אפלי במקעה שלו, או בשותחין בכוס אחד, לא נאסר בתלמוד בפירוש, ומ"מ האו להחמיר בדבר, ושלא ישתו בכוס אלא אם כן ישתו אותו או יעשו בו שום שינוי וכמו כן בשעה שאוכלין על שולחן אחד, שותתה לה שתי מפות להיכרא ובהכ"ס סי' וכו' הוא המנהג, ומ"מ שאסור ללעג בן עד שתטבול, כמו כן אסור להושיט ידו שום הבן והרשעה כנגדו, ודינאן ליה, וכן כתבו בכ"ז צרפתי ו"ל, ולישב שניהם במטה אחת מתוך שלא מצונו איסור אלא כששנים יחדו, כדאיתא בפרק קמא השבת ע"ז כאן

ולתרים עם אשתו נדה משאוי כבד או לדחוף ביתד מטה ושאר כלים כבדים אף שאין על זה ראייה ברורה משמע שראוי להחמיר דהא תנן בזבים פ"ג מ"ב פורקין מן החמור או טוענין בזמן שמשאן כבד טמאים דשמא מתוך כובד המשא נשען זב על

24) א"ת י"ג אדר

1 (כו) ולא יקבלנו מידה. וכן (מה)

אסורים הם להגביה איזה חפץ ביחד ואף חפץ קל שאין האחד נצרך לסיוע חברו (מט) גם כן אסור ואיסור זה הוא (ז) אפילו כשאחרים גם כן משתתפים בהגבהת החפץ וכן נראה שאסורים שניהם לרחוף או למשוך איזה חפץ ביחד שכל אלו דומים ולהושטה ולכן יזהרו שלא לרחוף עגלת תינוק ביחד וכן התינוק שאינו יכול לילך מעצמו (נח) לא יחזיקו בידיו מזה אחד ומה

25 ק"צ הלכות
ק"צ הלכות

אחד לדדותו אבל תינוק שיכול לילך מעצמו בלא סיוע נראה שמותרים הם לאחוז בידיו מזה אחד ומה אחד וללכת עמו (כל שאין בזה חשש של קלות ראש שאסור בעת נדוטה כנ"ל בסעיף א') שאינם אסורים ליגע שניהם בדבר אחד כל שאינם משתתפים בפעולה אחת על ידי נגיעתם (נז) שהרי מותרים שניהם לאכול על יד שלחן אחד אף שנוגעים בשלחן אמנם יזהרו שלא להגביה התינוק ושלא למושכו שהרי אסורים להגביה או למשוך שום דבר ביחד כנ"ל: י

1 ג. לא יושימו שום חפץ מידו לידה, וכן לא יקבל חפץ מידה, שמה יגע בבשרה.

ויש להזהר בזה גם בחפץ ארוך, כגון ספסל וכיוצא בזה, פן לא יזהר כראוי ויגע בבשרה. ומכל מקום בעל ואשה שדירתם בקומה גבוהה ואי אפשר לאחד מהם להוריד את עגלת התינוק לבדו אל רחוב העיר כלי סיוע מהשני, מותר להם להוריד את העגלה ביחד באופן שיזהרו שלא לנעת אחד בשני, אלא הוא מלפנים של העגלה והיא מאחורי העגלה, או להיפך. שבמקום צורך כזה יש לסמוך על דעת המקילים בדין זה. וכן מותר להעלות את עגלת התינוק מקומת הקרקע אל קומת דירתם באופן הנ"ל. והוא תרין שמותר לבעל לסייע לאשתו בכך בהעלאת עגלת התינוק לאוטובוס או בהורדתה מהאוטובוס אל הרחוב א.

26
ש"ס הלכות
ש"ס הלכות
ש"ס הלכות

(כו) ולא יקבלנו

מידה. ואם אחד מהם אחוז בתינוק (נג) אין לשני לנשקו או לחבקו או לשחק עמו שיש בזה משום קלות ראש עם אשתו ויש (נד) שכתבו להחמיר ליגע בו אף כשאין בו משום קלות ראש וכגון להלכישו או להשתיקו וכדומה [אמנם נראה שאם הדבר נחוץ וכגון שנפל כובעו בחוץ בעת הקור או שצריך ליגע בו כדי לסייע באכילתו וכהאי גוונא (נכ) יש להחיר בזה] וכן יש (נו) להחמיר שלא ליטול איזה חפץ מתוך ארנקי או שקית שאחוז השני בידו או לתת חפץ לתוך הארנקי או השקית (ועיין בס"ק

27
ש"ס הלכות
ש"ס הלכות
ש"ס הלכות

1 (כה) דבר. וכתבו (נד) הפוסקים שאין אשה נזה רשאה להחזיק נר בידה ובעלה מדליק נר שני ממנו כיון שנוגע נר שלה בנר שלו וכן אינו רשאי הבעל לחמם ידיו כנגד הנר שבידה שההבל היוצא מן הנר מחברו (ונראה שהוא הדין להיפך שהיא חדליק נר או תחמם ידיה מנר שבידו גם כן אסור) אמנם נראה (מכ) שמותר לאחד מהם להשתמש לאור הנר שבידו השני לקריאה וכדומה (מו) וכן (מז) מותרת היא להחזיק בידה נר ההבולה אף שהוא מקרב לו ידיו ונהנה מהאור ובלבד שיזהרו שלא יגעו זה בזה, וכן נראה שמותר לאחד מהם להחזיק מטרייה בידו מעל לראש השני להגין מהגשמים או מהחמה כל משוחרים מליגע זה בזה:

29
ש"ס הלכות
ש"ס הלכות

1 / ובדבר אם מותר לבעלה לברך ברכת מאורי האש וליהנות מן האור כשאשתו נדה מחזקת נר הבדלה נראה פשוט שליבא איסור בזה דל"ד למה שאתא בפ"ת ס"ק מתשובת יד אליהו שאסור לבעלה להדליק הטאבק או לחמם עצמו בנר שמחזקת בידה וכן להדליק ממנו נר אחר, דהתם הוא מטעם שכתב שההבל מחבר הנר שמחזקת בידה לידיו שמתחממים בו, ובהדלקת הטאבק והנר הוא ודאי חבור, ואין צורך להראיה מהרע"ב פ"ה ממכשירין מ"א אלא לחמם הידים, וגם רק כשאיכא זיעה מההבל כמפורש ברע"ב שם ובלא זיעה אולי יש להתיר גם לחמם ידיו, אבל ליהנות מתאור של הנר שליבא שום חבור ודאי מותר.

30
ש"ס הלכות
ש"ס הלכות

יש להחמיר שלא לילך יחד תחת מטרייה אחת, דומיא דמש"כ המאירי (נדה סד). לענין עמידה בסמוך לה במקום המרגיל, וכן בקריאה בספר אחד יש לחוש לנגיעה.

31
ש"ס הלכות
ש"ס הלכות

1.. (נכס) ממוזג זה. ולכן יש להזהר לבילי הסדר (נלד) שאדם אחר ימוזג הכוסות שלהם ואם לא נמצא שם אחר ימוזג הוא כוס שלו והיא כוס שלה [ואע"פ שבילילה ההוא (נלכ) ראוי לנהוג דרך חירות ואחר מוזג לו כוסו אין דוחין איסור מויגת הכוס בעת נדוטה מפני זה]

א"י ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נומלת הפיליו ומחורתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואמרה להם כתיב בתורה 'כי הוא חיוך ואורך ימים בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה

ושימש תלמידי חכמים הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם מחויה דבר פעם אחת נחארתיו אצלה והיתה כסויה כל אותו מאורע ואמרתיו לה בתי בימי נדוהך מה הוא אצלך אמרה לי הם ושלום אפי' באצבע קפנה לא נגע [ב] בימי לבנוך ופירו אצלך אבל עמי ושתה עמי וישן עמי בקרוב בשר ולא עלתה רעותי על דבר אחר ואמרתיו לה בדרך המקום שהרגו 'שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה 'ואל אשה בגדת טוכאתה לא תקרב וי

32
ש"ס הלכות
ש"ס הלכות

ו בדבר ליסע במאשין שכתבתי שיש להתיר
באופן שלא יגעו ובי"ז הוא אף אם יהיה נדנד מאחר
שאין זה מחמתה עיקר הנדנד כיון דמאשין הוא
דבר כבד, ולכן יש להתיר גם אם אירע שיש נדנד
גם מחמתה מצד הספסל שיושבין שהוא רך. שכיון
שהספסל הוא קבוע ומחובר להמאשין יש לדונן
כמחבר לכותל שמשמע מסעיף ה' שמוחר אף
שמתנדנד דאל"כ לא היה חלוק בין מחובר לכותל
לאינו מחובר. ועיקר בבית לחם יהודה בשם נחלת
שבעה שבקורות ארוכות מותרין דכובדן קובעתן
וכמחברין דמיא. ופשוט שהוא אף באירע שמתנדנד
דאל"כ לא היה אומר דכמחברין דמיא דאף בתלוש
ליכא איסור בלא זה וכן הוא במאשין, וטעם ההיתר
הוא משום שעצם האיסור ישיבה על ספסל הוא רק
חומרא יתירא ולא אסרו זה במחבר שיש להיות לו
דין המחבר שאינו מתנדנד, ומפני שאולי יש קצת
לפקפק כתבתי שעם עוד אנשים שאינה רוצת לפרסם
ודאי יש לסמוך על טעם זה להתיר והוא אף ביש
גם איזה נדנד מחמתה.

ומטעם שהוא כבדיון לה ויש בזה משום כבוד
הבריות לא חששו. משום שאין בזה כבוד כ"כ דידוע
לכל שהנשים הן נדות י"ב יום בכל חדש כשאין
זקנות ולא מעוברות וצריכין להתרחק מבעליהן
באיזה דברים, ואדרבה הא הרבה היו לובשות בגדים
מיוחדים לימי הנדות ומה היו יודעות השכנות שהיא
נדה אלמא שלא היו מתביישות בזה. ומה שמתביישות
כשהיא נמצאת עם אלו שאינן שומרות דיני התורה
אין להחשיב כושת כזה לכבוד הבריות להתיר
איסורים ואף לא מנהג ישראל בשביל זה, כיון
דאדרבה טוב שלא תתבייש אף לפנייהן בקיום מצות
התורה. ומה שמצינו בנדה דף ע"א בראשונה היו
מטבילין כלים ע"ג נדות מתות והיו נדות חיות
מתביישות והתקינו מחמת זה לבי"ש שיהיו מטבילים
ע"ג כל הנשים, אינו משום שיש ברשות לפרסם שהיא
נדה אלא מטעם שפרש"י שם שמתביישין בזה שאפילו
במיתתן הן משונים מכל אדם, ואדרבה משמע שלא
היו הבושת גם שם במה שידעו שמתה נדה אלא
משום שמתנהגין במיתת נדה שלא כמו שנהגין עם
כל אדם במיתתן.